

J. Sagrera

MAC EDUCACIÓ

Gerunda Romana

La construcció d'una nova ciutat

Generalitat de Catalunya
**Departament
d'Ensenyament**

Generalitat de Catalunya
**Departament
de Cultura**

Generalitat de Catalunya
**Agència Catalana
del Patrimoni Cultural**

Girona
Museu d'Arqueologia
de Catalunya

1. On és?
2. Com és?
3. Des de quan existeix?
4. Per què es funda?
5. Via Heràclea
6. Via Augusta
7. Coneguem Girona

Diapositiva 2

Dibuix de l'actual Girona. Es proposa fer una pluja d'idees del que saben sobre Girona.

1. On és?
2. Com és?
3. Des de quan existeix?
4. Per què es funda?
5. Via Heràclea
6. Via Augusta
7. Coneguem Girona

Google Earth

Diapositiva 3

Globus terraqui. Imatge de Google Earth. Es proposa recordar els conceptes relacionats amb coordenades geogràfiques, localitzar equador i meridià de Greenwich i fer que els alumnes intentin localitzar aproximadament les coordenades geogràfiques de Girona (37°N, 3°E). També es poden localitzar sobre la imatge els continents i oceans que hi apareixen.

On és Girona?

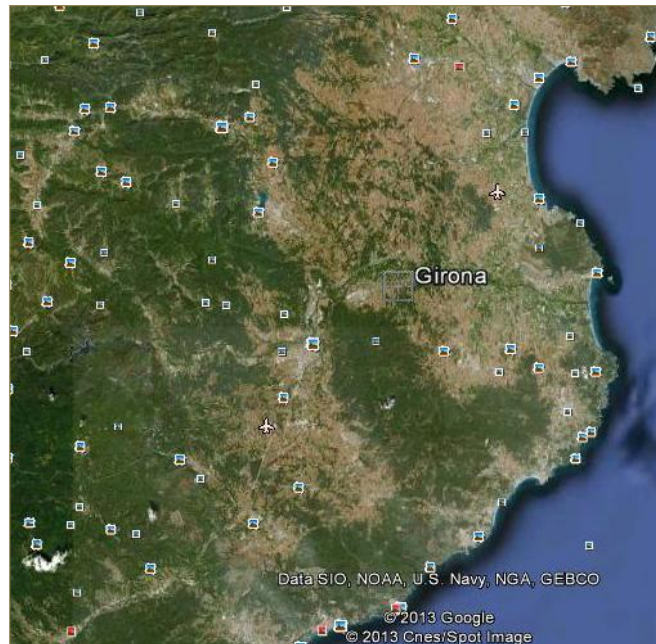

Diapositiva 4

Península Ibèrica. Es proposa recordar el concepte de península, identificar els mars i oceans que envolten la península i comprovar la localització aproximada feta amb la imatge anterior.

GERUNDA ROMANA

On és Girona?

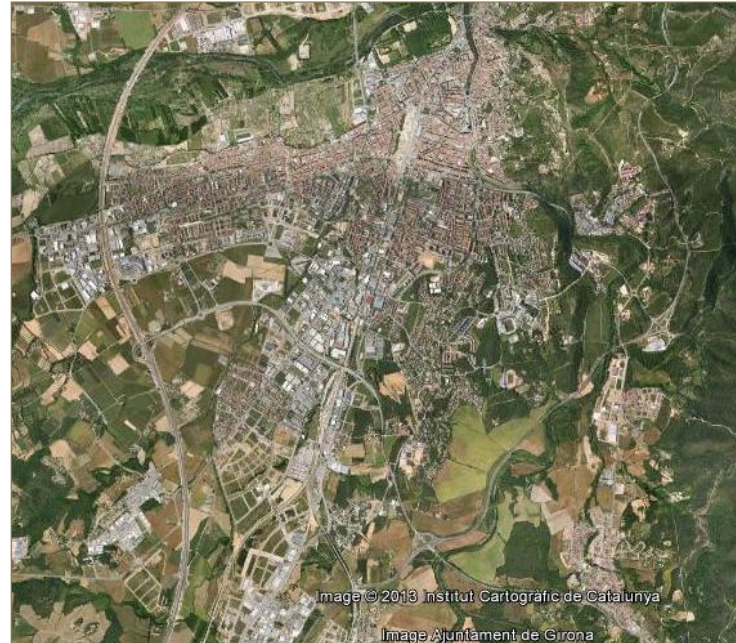

Diapositiva 5

Catalunya física. Proponem identificar els accidents del relleu litoral propers a Girona (cap de Creus, golf de Roses) i del relleu interior (Pre-pirineu, depressió Pre-litoral, les Gavarres, l'Empordà).

GERUNDA ROMANA

On és Girona?

Diapositiva 6

Entramat urbà de Girona. Proposem identificar la forma de l'entramat urbà amb un polígon, assenyalar l'existència d'espais rurals periurbans, localitzar l'antiga carretera Nacional II i l'AP7 i insistir en la importància de les vies de comunicació.

GERUNDA ROMANA

On és Girona?

Diapositiva 7

Dibuix de la Girona romana. Proposem descriure els elements arquitectònics que apareixen al dibuix i la seva funció. També es pot fer que els alumnes intentin recordar la imatge de la diapositiva 1, per prendre consciència dels canvis i continuïtats espaciotemporals.

1. On és?
2. Com és?
3. Des de quan existeix?
4. Per què es funda?
5. Via Heràclea
6. Via Augusta
7. Coneguem Girona

Girona es troba situada...

... en una plana?

Diapositiva 8

La plana. Proponem aplicar els conceptes d'accidents geogràfics al cas de Girona a través de proposar la resolució immediata d'un dilema al grup-classe. El grup reactualitza els conceptes i recorda les imatges de Girona que ja han vist en diapositives anteriors.

Girona es troba situada...

... en una plana?

Diapositiva 9

La plana. Proposen assenyalar que és incorrecta.

Girona es troba situada...

... en una muntanya?

Diapositiva 10

La muntanya. Proponem aplicar els conceptes d'accidents geogràfics al cas de Girona a través de proposar la resolució immediata d'un dilema al grup-classe.

Girona es troba situada...

... en una muntanya?

Diapositiva 11

La muntanya. Proponem aplicar els conceptes d'accidents geogràfics al cas de Girona a través de proposar la resolució immediata d'un dilema al grup-classe.

Girona es troba situada...

Núria Pastor

... en una vall?

Diapositiva 12

La vall. Proponem aplicar els conceptes d'accidents geogràfics al cas de Girona a través de proposar la resolució immediata d'un dilema al grup-classe.

Girona es troba situada...

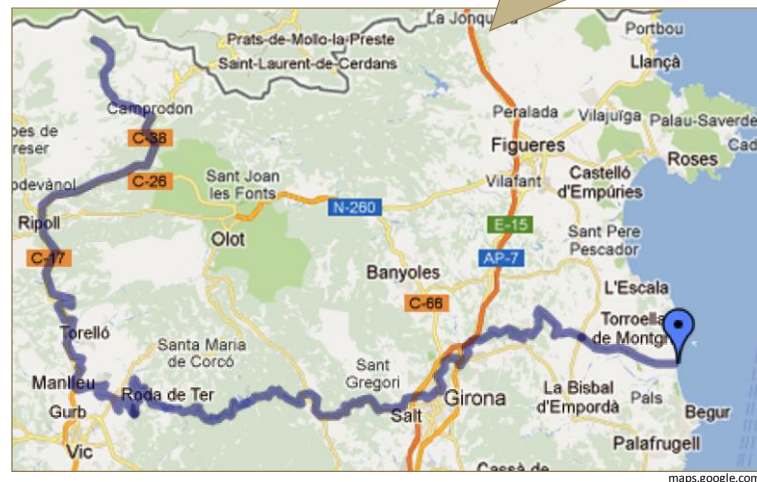

... en una vall?

Diapositiva 13

La vall. Proponem aplicar els conceptes d'accidents geogràfics al cas de Girona a través de proposar la resolució immediata d'un dilema al grup-classe. Proponem que el professor insti al grup a justificar oralment la seva resposta.

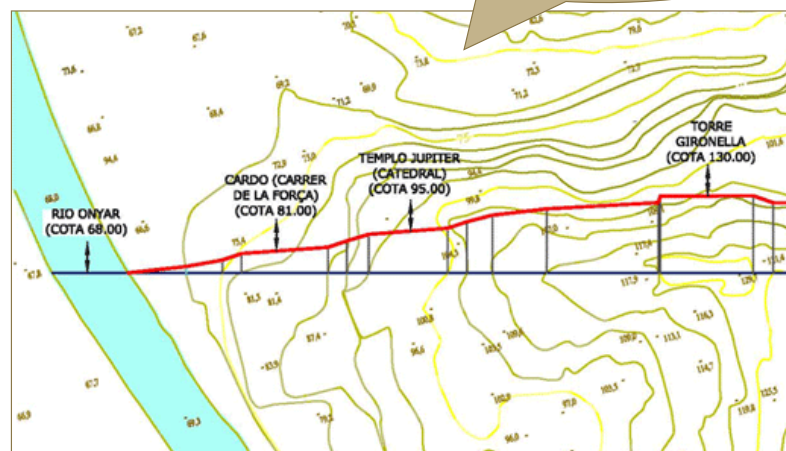
Girona es troba situada al llarg del [riu Ter](#)

Diapositiva 14

Curs del riu Ter. Proposem recordar els concepte d'hidrografia: curs alt, mitjà i baix del riu. Assenyalar que el riu Ter és un canal important de comunicacions i una font d'aigua per a les persones, recordar l'acció erosiva dels rius crear valls com és la vall sobre s'assenta la ciutat i la importància per a l'agricultura i els assentaments humans. Més informació en aquest enllaç de la [Viquipèdia](#).

I es basteix sobre el vessant oest d'un turó, tal i com mostra aquest [mapa topogràfic](#)

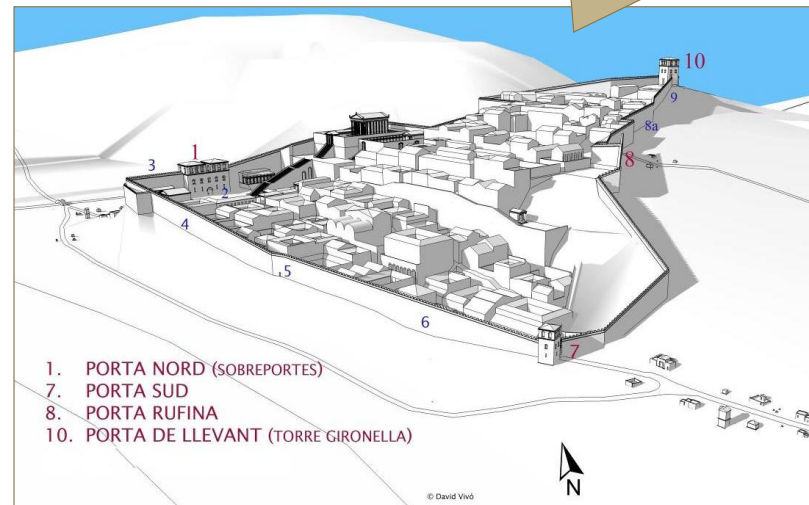

Font de la imatge: [ARKHO](#)

Diapositiva 15

Mapa topogràfic. Proposem recordar el concepte de mapa topogràfic, la lectura de corbes de nivell i cotes. Aplicat al cas de Girona, proposem indicar que la ciutat creix en una zona amb fort pendent (punt més alt a 130 metres sobre el nivell del mar i punt més baix a 68 metres), cosa relativament estranya. Més informació sobre què és un mapa topogràfic a l'enllaç de la [Viquipèdia](#).

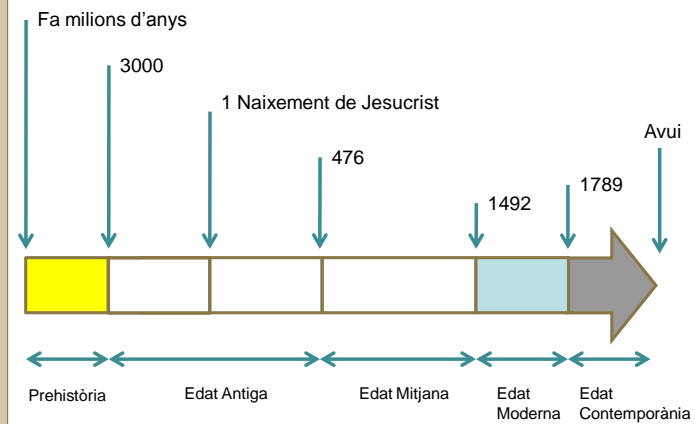
Té un aspecte
com aquest

Diapositiva 16

Els números indiquen els punts d'interès de l'itinerari. Els vermells corresponen a portes i els blaus a altres punt d'interès. En el següent enllaç trobareu informació de cada punt de l'itinerari i una perspectiva diferent de la ciutat romana: www.mac.cat

1. On és?
2. Com és?
3. Des de quan existeix?
4. Per què es funda?
5. Via Heràclea
6. Via Augusta
7. Coneguem Girona

Diapositiva 17

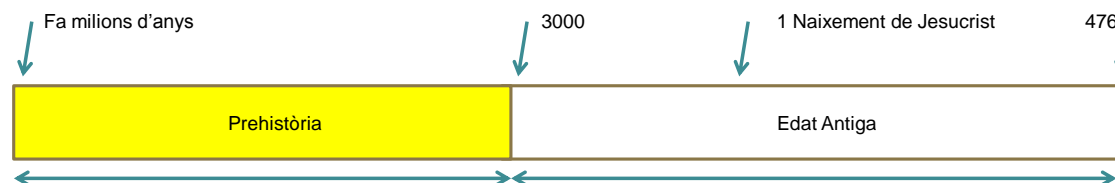
Fris cronològic 1. Proposem recordar la divisió de la història en edats.

Des de quan existeix Girona?

Les restes més antigues trobades a Girona són al Puig d'en Roca, al nord de l'actual Girona, i daten de la prehistòria.

The cavewoman Erin. H. © Hanna-Barbera

Diapositiva 18

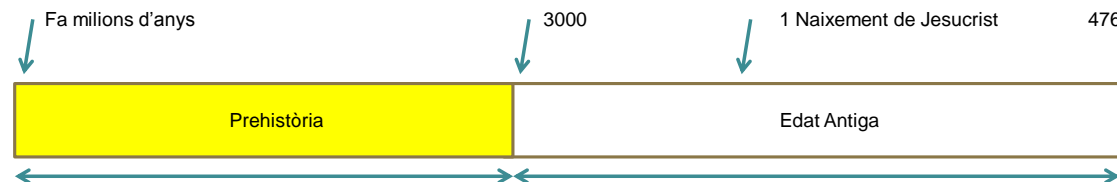
Puig d'en Roca. Proposem localitzar-lo geogràficament al nord de la ciutat, a prop de la vall, i localitzar temporalment la prehistòria. El dibuix de l'home prehistòric serveix per contextualitzar la vida dels primers pobladors i dona peu a assenyalar que vivien en coves i en zones amb pendent, com és el Puig d'en Roca.

Des de quan existeix Girona?

© foGlobe.com

Però Girona va ser fundada l'any 77 aC per un general romà [Gneu Pompeu Magne](#)

Diapositiva 19

Gneu Pompeu. Proposem localitzar sobre el fris l'any 77 aC. La imatge de Pompeu i el vincle a la seva biografia a la Vikipèdia permet també recordar l'etapa republicana de la història de Roma. Més informació sobre Pompeu Magne a la [Viquipèdia](#).

Per què es funda Girona?

1. On és?
2. Com és?
3. Des de quan existeix?
4. Per què es funda?
5. Via Heràclea
6. Via Augusta
7. Coneguem Girona

Al segle I aC els romans patien una guerra civil entre els partidaris de [Sertori](#) i els partidaris del Senat. Sertori i els seus soldats s'havien refugiat als territoris del nord d'[Hispania](#). Per això, el Senat va encarregar les legions de Gneu Pompeu Magne que el perseguís. Per fer-ho va portar un gran exèrcit des de Roma.

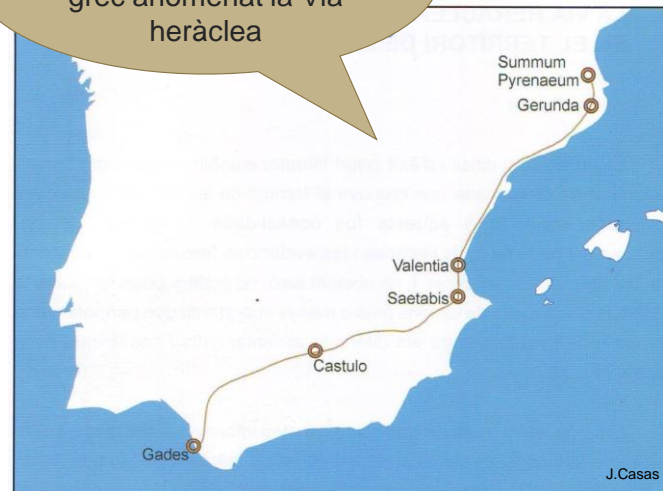

Foto d'Aniol Resclosa. Diari de Girona

Diapositiva 20

Segle I. Proposem recordar la importància de les legions romanes en l'expansió territorial romana i la feina de construcció de vies que feia l'exèrcit. Més informació sobre el Sertori a la [Viquipèdia](#).

L'exèrcit de Pompeu va seguir un antic camí grec anomenat la Via heràclea

Palahí, Ll; Nolla, J.M i Vivó, D. *De Kerunta a Gerunda. Els orígens de la ciutat*

Diapositiva 21

Via Heràclea. Proposem identificar el recorregut d'aquesta via fins a l'oceà i recordar els noms actuals dels nuclis que apareixen al mapa (Gades, Càdis; Castulo, Linare; Saetabis, Xàtiva; Valentia, València; Gerunda, Girona; Summum Pyrenaum, coll de Panissars).

1. On és?
2. Com és?
3. Des de quan existeix?
4. Per què es funda?
5. Via Heràclea
6. Via Augusta
7. Coneguem Girona

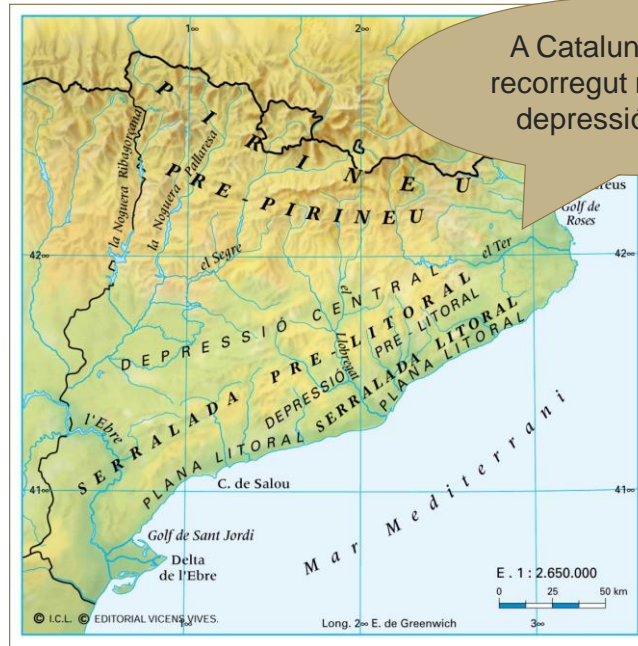
La Via Heràclea era un camí de terra ja utilitzat des de la prehistòria pels pobladors de la península Ibèrica.

Anava des de Gades (Càdis) fins el *Summun Pyrinaeum*, és a dir, el coll del Panissars (a prop del Pertús).

Diapositiva 22

Via Heràclea- Via Augusta. Proposem identificar un camí de terra i diferenciar-lo d'un camí pavimentat i reflexionar sobre la feina de construcció.

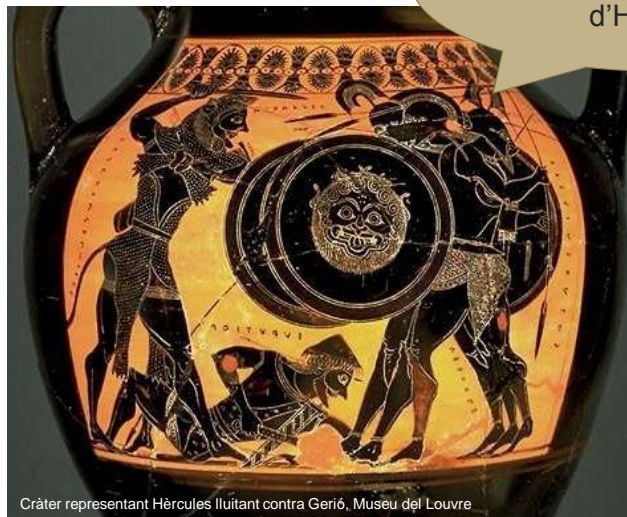

A Catalunya, el seu recorregut resseguia la depressió prelitoral

Diapositiva 23

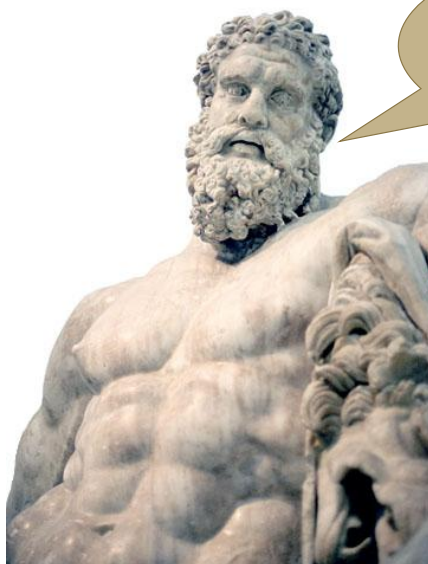
Mapa Catalunya física. Proposem tornar a recordar els principals unitats del relleu interior de Catalunya. També podem recordar el concepte d'escala.

El nom de la Via tenia a
veure amb el mite
d'Hèrcules

Diapositiva 24

Hèrcules. Proponem recordar el mite d'Hèrcules. Hèrcules o Heracles és un heroi grec (mitologia romana el repren) fill de Zeus (Júpiter) i d'una dona humana (Alcmea). És un heroi dotat de força extraordinària i vida desgraciada (mata la seva dona i fills embogit per Hera) i passa al servei del rei de Micenes on fa 12 treballs sobrehumans. Al final se sacrifica per la humanitat.

Si voleu saber-ne
més podeu fer clic
[aquí](#)

Hèrcules va ser un heroi de la mitologia grega a qui Zeus va encarregar 10 treballs. El desè treball va consistir en robar els ramats de Gerió, un monstre format per tres cossos units per la cintura que vivia més enllà de les columnes d'Hèrcules, és a dir, l'estret de Gibraltar.

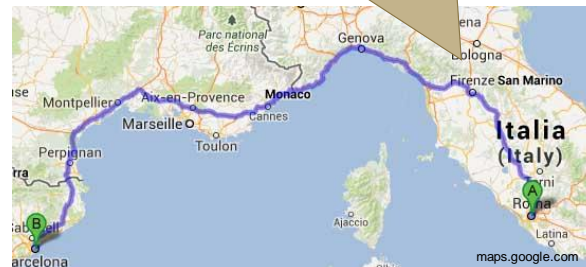
Estàtua d'Hèrcules, Museu de Nàpols

Diapositiva 25

El desè treball d'Hèrcules. Es proposa explicar la llegenda de Gerió i relacionar-lo amb la fundació de Girona en base a la similitud del toponímic. Més informació a l'enllaç: [Los bueyes de Gerión](#)

1. On és?
2. Com és?
3. Des de quan existeix?
4. Per què es funda?
5. Via Heràclea
6. Via Augusta
7. Coneguem Girona

Els romans arriben a Girona durant el període republicà i utilitzen el mateix camí que els grecs. Estableixen un lloc de vigilància a Girona, arreglen la via Heràclea i li canvien el nom per **Via Augusta**.

La via tenia origen a Andalusia; recorria la costa de llevant, travessava els Pirineus i arribava fins a Roma.

Diapositiva 26

Via Augusta. Proposem identificar el recorregut de la via amb origen a Roma. La imatge dona peu a exposar la importància estratègica, política i comercial de les vies romanes.

La Via Augusta passava prop de Girona.
Si voleu saber més sobre les vies romanes a Catalunya, visiteu aquest [enllaç](#)

Traçat Hipotètic
de la Via Augusta

Diapositiva 27

Mapa topogràfic de Girona i via Augusta. Proposem combinar la informació de geografia física (mapa topogràfic, elements del mapa [escala, llegenda i codi de colors] amb la informació del recorregut de la via Augusta. Es pot insistir sobre el fet que en el tram nord la via ressegueix la vall del Ter i que a partir de Gerunda segueix la de l'Onyar. Els nom amb creuetes són jaciments arqueològics amb restes romanes al voltant de Girona. Pla de l'Horta i Can Pau Birol són dues vil·les romanes ben documentades.

L'enllaç porta al blog Catalunya romana amb informació extensiva sobre les vies: [Blog La Catalunya Romana](#).

El nom de via Augusta es deu a l'Emperador Caius Iulius Caesar Octavianus, anomenat August (27 aC-14 dC).

August de prima porta, Museus Vaticans.

Diapositiva 28

August. Proponem recordar la fase imperial de la història de Roma i la cronologia abans i després de Crist. L'enllaç porta a biografies de grans personatges de l'antiga Roma: [Grans personatges de l'antiga Roma](#).

1. On és?
2. Com és?
3. Des de quan existeix?
4. Per què es funda?
5. Via Heràclea
6. Via Augusta
7. Coneguem Girona

Diapositiva 29

Plànol de Gerunda. Proponem indicar la diferència entre mapa i plànol. A més es pot assenyalar l'orientació de la ciutat (nord-est, sud-est), l'entramat quadriculat de carrers típicament romà amb un cardo màxim i un decumanus (tot i que el fet que la ciutat s'emplaci en una zona inclinada faci difícil percebreu-ho *in situ*), les muralles i la localització del temple romà a l'emplaçament actual de la catedral.

GERUNDA ROMANA

Coneguem Girona

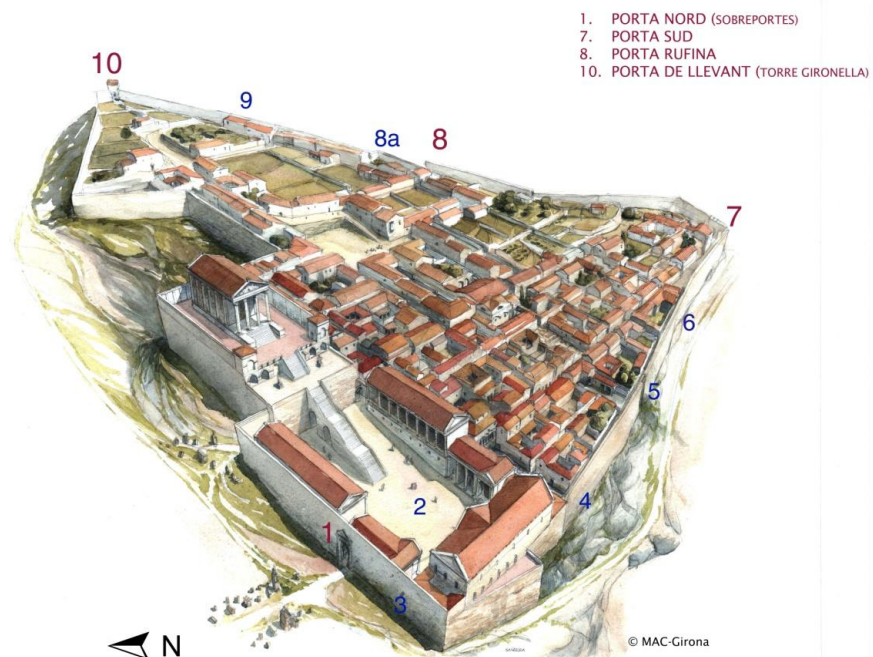
Us proposem dos recorreguts
per la Girona romana:
l'itinerari 1 i l'itinerari 2

Diapositiva 30

Itineraris 1 i 2. Proposem explicar a l'alumnat els itineraris de la visita a la Girona romana i les parades del recorregut.

GERUNDA ROMANA

Coneguem Girona

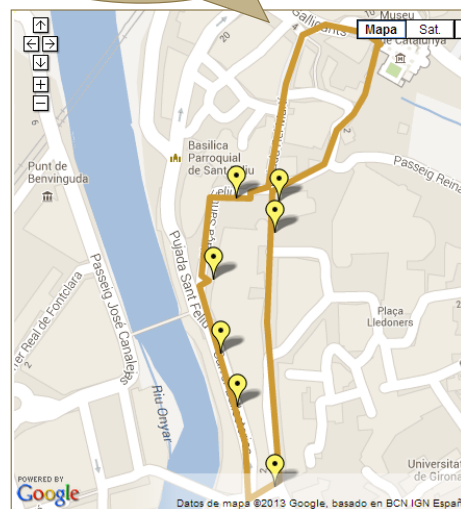

Diapositiva 31

Els números indiquen els punts d'interès del itinerari. Si clicleu a l'enllaç següent podreu obtenir informació addicional:

www.mac.cat

Itinerari 1

A partir del monestir de Sant Pere de Galligants, situat *extra-muros*, passarem per:

- ✓ Portal de Sobreportes
(entrada nord de la via Augusta a la ciutat)
- ✓ Antic Fòrum de la ciutat romana
- ✓ Pujada de Sant Feliu
- ✓ Carrer de les Ballesteries
- ✓ Placeta del Correu Vell (porta Sud)

Retornarem pel carrer de la Força
(recorregut de la Via Augusta)

**Itinerari
2**

A partir del monestir de Sant Pere de Galligants, situat *extra-muros*, passarem per:

- ✓ Portal de Sobreportes
(entrada nord de la via Augusta a la ciutat)
- ✓ Antic Fòrum de la ciutat romana
- ✓ Pujada de Sant Feliu
- ✓ Carrer de les Ballesteries
- ✓ Placeta del Correu Vell (porta Sud)
- ✓ Porta Rufina
- ✓ Torre Gironella

I camí de retorn a Sant Pere de Galligants

Per saber-ne més, trobareu més recursos a

www.mac.cat

Discrere et frui